

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/57/2019
Identifikačné číslo spisu: 3018200343
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3018200343.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: H. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. X. Č.. XXX/X, R., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o správnej žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 71026-2/2018-BA zo dňa 17.10.2018 o nároku na nemocenské dávky, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28.02.2019, č. k. 18Sa/36/2018-36, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Žalovanej náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Prievidza ako správny orgán prvého stupňa rozhodnutím č. 200-012358-CA01/2018 zo dňa 10.08.2018 nepriznala žalobcovi nárok na nemocenské dávky v období od 20.07.2018, a to z dôvodu nezaplatenia dlhu na poistnom na nemocenské poistenie, väčšom ako 5 €.
2. Žalovaná rozhodnutím č. 71026-2/2018-BA zo dňa 17.10.2018 odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila rozhodnutie pobočky.
3. Krajský súd, ako súd správny, rozsudkom č. k. 18Sa/36/2018-36 z 28.02.2018 zamietol žalobu a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal preukázané, že žalobca bol dobrovoľne sociálne poistený, a to dobrovoľne nemocensky poistený, dobrovoľne dôchodkovo poistený a dobrovoľne poistený v nezamestnanosti od 01.10.2016 do 05.09.2018, pričom v čase od 20.07.2018 do 09.09.2018 bol uznaný za práceneschopného. Taktiež mal z administratívnych spisov žalovanej preukázané, že žalobca pri vymeriavacom základe 700 € v uvedenom období bol povinný platiť poistné na sociálne poistenie v celkovej sume 246,05 € mesačne, z toho na nemocenské poistenie v sume 30,80 € mesačne, avšak dňa 09.05.2018 uhradil poistné na sociálne poistenie za apríl 2018 v celkovej sume len 63,84 €. Mal preukázané že dlh na poistnom na nemocenské poistenie bol k 31.07.2018 vyšší ako 5 €, a preto neboli splnené podmienky podľa § 31

zákona o sociálnom poistení pre vznik nároku na nemocenské dávky.

4. Námietku žalobcu, že stav trvania nedoplatku privodili správne orgány tým, že ho o dlhu neinformovali, krajský súd nepovažoval za dôvodnú, keďže Sociálna poisťovňa takú informačnú povinnosť zo zákona nemá.

5. Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včas podanou kasačnou sťažnosťou. Namietol, že nikto ho neinformoval o omyle a o dlhu a ak, by o dlhu vedel, ihneď by ho zaplatil. Podľa jeho názoru žalovaná využila jeho omyl, aby mu nemusela vyplatiť nemocenské dávky. Krajský súd tým, že jeho žalobu zamietol, napomáha porušovaniu ľudských práv. V závere sťažnosti vzhľadom na poučenie, že kasačná sťažnosť musí byť spísaná advokátom požiadal o pridelenie advokáta ex offo.

6. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že platby poistného preúčtovala k najstaršiemu neuhradenému obdobiu na predchádzajúce mesiace z dôvodu nenavýšenia sumy penále, ktoré v zmysle § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa predpíše vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa jeho splatnosti. Preúčtovaním platieb tak Sociálna poisťovňa zabraňuje narastaniu sumy penále na neuhradené obdobia. Zdôraznila, že zákon o sociálnom poistení ani žiadny právny predpis neumožňuje Sociálnej poisťovni rozhodovať o nárokoch poistencov nad rámec zákonných ustanovení, ani v prípadoch hodných osobitného zreteľa, pričom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z uvedených dôvodov preto navrhla, aby najvyšší súd kasačnú sťažnosť žalobcu zamietol.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podanej kasačnej sťažnosti žalovaného (§ 453 ods. 1 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

8. Sťažovateľ žiadal, aby mu súd, vzhľadom na poučenie v rozsudku krajského súdu, ustanovil advokáta ex offo. Jeho domnienka, že kasačnú sťažnosť musí spísať advokát, je však mylná a nevyplýva ani z poučenia, obsiahnutého v rozsudku krajského súdu. Z uvedeného poučenia je totiž zrejmé, že podmienka spisania kasačnej sťažnosti neplatí, ak ide o konanie podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, teda v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach. Sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne (§ 199 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení). V danom prípade preto nie je podmienkou, aby kasačnú sťažnosť spísal advokát.

9. V zmysle § 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sociálne poistenie podľa tohto zákona je:

- a) nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- b) dôchodkové poistenie,
- c) úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len „pracovný úraz“) a choroby z povolania,
- d) garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca, na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu podľa osobitného predpisu a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky na starobné dôchodkové sporenie“) nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- e) poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

10. Podľa § 23 veta prvá zákona dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie

alebo dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti (ďalej len „dobrovoľné poistenie“) vzniká odo dňa prihlásenia sa na dobrovoľné poistenie, najskôr odo dňa podania prihlášky, a zaniká dňom odhlásenia sa z dobrovoľného poistenia, najskôr odo dňa podania odhlášky.

11. V zmysle § 31 ods. 1 zákona dobrovoľne nemocensky poistená osoba majú nárok na nemocenskú dávku, ak tento zákon neustanovuje inak, ak:

- a) splnili podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia a
- b) zaplatili poistné na nemocenské poistenie najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, za obdobie od prvého vzniku nemocenského poistenia povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby do konca kalendárneho mesiaca predchádzajúceho kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, najviac za obdobie posledných päť rokov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky; podmienka zaplata poistného na nemocenské poistenie sa považuje za splnenú, ak suma dlžného poistného na nemocenské poistenie je v úhrne nižšia ako 5 eur.

12. Poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu (§ 142 ods. 1 zákona o sociálnom poistení).

13. Podľa § 142 ods. 6 zákona o sociálnom poistení poistné sa platí:

- a) bezhotovostným prevodom,
- b) poštovou poukážkou alebo
- c) v hotovosti v Sociálnej poisťovni.

14. Podľa § 142 ods. 7 zákona o sociálnom poistení fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné odvádzať poistné, sú povinné pri platení poistného platbu poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Bez uvedenia variabilného symbolu a špecifického symbolu k platbe poistného spôsob zaevidovania a priradenia platby poistného k obdobiu určí Sociálna poisťovňa.

15. Žalobca poukazoval poistné na sociálne poistenie poštovými poukážkami, a to dňa 02.03.2018 so ŠS 022018 v sume 246,05 €, dňa 09.04.2018 so ŠS 042018 v sume 24,00 € (podľa žalobcu išlo o zníženu platbu vzhľadom na PN), dňa 09.05.2018 rovnako so ŠS 042018 v sume 63,84 €, dňa 07.06.2018 so ŠS 052017 v sume 246,05 €, dňa 09.07.2018 so ŠS 0618 v sume 246,05 €, dňa 06.08.2018 so ŠS 0718 sumou 181,45 € a dňa 10.09.2018 so ŠS 002018 poukázal sumu 160,00 € (podľa žalobcu ako platbu, aby nemal nedoplatok).

16. Podľa Zoznamu neplatičov poistného na internetovej stránke Sociálnej poisťovne mal žalobca evidovaný nedoplatok na poistnom ku dňu 31.05.2018, 07.06.2018 a 21.06.2018 vo výške 180,79 €, ku dňu 05.07.2018 ako aj ku dňu 02.08.2018 vo výške 172,53 €, ku dňu 20.08.2018 ako aj ku dňu 06.09.2018 vo výške 237,13 € a k 04.10.2018 vo výške 323,18 €.

17. Podľa § 143 ods. 1 veta prvá zákona o sociálnom poistení poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné.

18. Podľa § 140 ods. 4 zákona o sociálnom poistení dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti ani v období, počas ktorého sa jej poskytuje nemocenské.

19. Podľa § 143 ods. 4 veta prvá zákona o sociálnom poistení ak platba poistného sa na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici poukázala v nesprávnej sume, Sociálna poisťovňa poukázanu sumu rozdelí pomerne podľa jednotlivých sadzieb.

20. Nebolo sporné, že žalobca platbu poistného na sociálne poistenie poukázal na účet Sociálnej poisťovne za apríl 2018 v nesprávnej výške 63,84 €, a že platby poistného za mesiace máj a jún odviezol v správnej výške po 246,05 €.

21. Suma 63,84 € bola rozdelená na úhradu poistného na dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie a dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti v súlade s § 143 ods. 4 zákona o sociálnom poistení pomerne. Je teda nesporné, že k 31.07.2018 mal žalobca dlh na poistnom na nemocenské poistenie vyšší ako 5 €, a preto podľa § 31 ods. 1 písm. b/ veta za bodkočiarkou zákona o sociálnom poistení nesplnil podmienku nároku na nemocenské dávky v období od 20.07.2018.

22. Je potrebné zdôrazniť, že Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia zriadená na výkon sociálneho poistenia a Zdravotná poisťovňa je akciová spoločnosť založená na účely vykonávania verejného zdravotného poistenia. Ide teda o dva samostatné a od seba nezávislé subjekty.

23. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že v systéme nemocenského poistenia je nárok na nemocenské dávky viazaný na včasnú úhradu poistného na toto poistenie (najneskôr do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom vznikol dôvod na poskytovanie dávky) s tou výnimkou, že nemocenské dávky sa poskytnú aj v prípade, ak dlh na poistnom nie je vyšší ako 5 €. V prípade vyššieho dlhu je nárok na nemocenské zákonom vylúčený. Na tom závere nič nemení okolnosť, že žalobca omylom zamenil platby poistného na zdravotné poistenie a na sociálne poistenie.

24. V tejto súvislosti kasačný súd nad rámec kasačného konania považuje za potrebné uviesť, že v zmysle § 25 ods. 1 písm. h/ zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení je zdravotná poisťovňa povinná vrátiť časť platby poistného, presahujúcu správnu výšku preddavku na poistné priamo žalobcovi, a to do dvoch mesiacov od zistenia tejto skutočnosti alebo od doručenia písomnej žiadosti platiteľa poistného. Zdravotná poisťovňa teda nie je oprávnená také sumy poukazovať žalovanej. Rovnako od žalovanej nemožno vyžadovať, aby pátrala, či poistenec zaplatil poistné niekomu inému.

25. Vzhľadom na povinnosť zaplatiť poistné na účet Sociálnej poisťovne, riadne, v správnej výške a včas, resp. najneskôr do konca kalendárneho mesiaca v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, aj podľa názoru kasačného súdu nie je možné zohľadniť omyl žalobcu, ktorý sumu, zodpovedajúcu poistnému na sociálne poistenie za mesiac apríl 2018 poukázal na účet zdravotnej poisťovne a sumu, zodpovedajúcu mesačnému poistnému na zdravotné poistenie, poukázal na účet Sociálnej poisťovne.

26. Z uvedených dôvodov kasačný súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

27. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 167 a s § 168 SSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobca nebol v kasačnom konaní úspešný a kasačný súd nezistil dôvod, pre ktorý by žalovaná mohla spravodlivo požadovať náhradu trov konania voči žalobcovi.

28. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný riadny opravný prostriedok.